



## IN GESPREK MET DE STAD

### *Verslag van de informele externe consultatie Omgevingsvisie Zaanstad 2040*

April - Juni 2022



## Beknopte samenvatting

Al in 2018 is er gestart met voorbereidingen voor participatie voor de Omgevingsvisie Zaanstad 2040. Dit maakt duidelijk dat de gemeente Zaanstad participatie als een serieus onderdeel ziet van dan de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie bestaat uit meer bouwstenen, zoals (trend)studies, erfgoed en identiteit, andere (Omgevings)visies. Kortom, de Omgevingsvisie Zaanstad 2040 wordt opgesteld vanuit verschillende bouwstenen, en participatie is een wezenlijk onderdeel hiervan.

De participatie is goed ingezet in 2018. Toen al is vastgesteld dat er ook gebruikgemaakt moest worden van andere participatie-input, want waarom zou je stakeholders meerdere keren bevragen over zelfde onderwerpen? Er is een aantal participatie-instrumenten ingezet, zoals het onderzoeken van de dromen en nachtmerries van inwoners, een dilemmaspel, en veel gesprekken met (keten)partners. De coronamaatregelen hebben ervoor gezorgd dat het uitgestippelde participatietraject in 2020 voor aangepast moest worden, waarbij via een andere manier geprobeerd is input van buiten te verkrijgen. Wel zijn de gesprekken met ketenpartners voortgezet en heeft men in de tussentijd steeds gebruikgemaakt van input vanuit andere participatietrajecten (zoals van MAAK-Zaanstad).

Eind 2021 is de draad weer opgepakt. Na onderzoek wat (nog) nodig, wenselijk en haalbaar was is er een participatieplan opgesteld waarvan de uitgangspunten gepresenteerd zijn aan college en gemeenteraad. Voornaamste conclusie was dat participatie met bewoners en maatschappelijke partners onverminderd belangrijk bleef, op het niveau informeren en consulteren.

Het vervolg van de consultatie heeft zijn beslag gekregen in de periode april tot en met juni 2022. Inmiddels gaat de consultatie ook door tot en met het najaar. Hiertoe zijn onder meer een stadsbrede enquête, stadsgesprekken en werksessies als participatiemiddelen ingezet. Met deze middelen zijn veel bewoners en maatschappelijke partners gesproken. Daarnaast zijn er diverse communicatiemiddelen ingezet om bewoners en maatschappelijke partners te informeren. Al met al kan de conclusie getrokken worden dat wie dat wilde, zich heeft kunnen laten informeren, en feedback heeft kunnen leveren op de deelvisies.

Ook vinden de gesprekken met ketenpartners, buurgemeenten en experts doorgang na deze periode.

## Inhoudsopgave

<b>Verslag informele externe consultatie Omgevingsvisie .....</b>	<b>1</b>
<b>Beknopte samenvatting .....</b>	<b>2</b>
<b>1 Procesverslag informele consultatie.....</b>	<b>4</b>
1.1 Inleiding .....	4
1.2 Vertrekpunten van de informele consultatie .....	4
1.2.1 <i>Participatie in de fases 1 en 2: dromen en scenario's en sturingsfilosofie .....</i>	<i>5</i>
1.2.2 <i>Participatie in de fases 1 en 2: dromen en scenario's en sturingsfilosofie .....</i>	<i>5</i>
1.3 Participatie fase 3, de informele externe consultatie.....	6
1.3.1 <i>Voorafgaand een verkenning en informeren bestuur.....</i>	<i>6</i>
1.3.2 <i>De opzet van de informele consultatiefase.....</i>	<i>6</i>
1.3.3 <i>De informele externe consultatie: inhoudelijk .....</i>	<i>7</i>
<b>2 Inhoudelijke opbrengst consultatie .....</b>	<b>11</b>
2.1 Inleiding .....	11
2.2 Wonen en werken .....	11
2.3 Verstedelijking met kwaliteit / evenwichtige en kansrijke wijken.....	12
2.4 Klimaatverandering / mobiliteitstransitie .....	14
2.5 Duurzaamheid / Energietransitie.....	15
2.6 Buitengebied en de stad.....	15
2.7 Reacties over deelgebieden.....	17
2.7.1 <i>Zaandam Oost .....</i>	<i>17</i>
2.7.2 <i>Zaanstad Noord .....</i>	<i>17</i>
2.7.3 <i>Zaans Midden .....</i>	<i>17</i>
2.7.4 <i>Noordzeekanaalgebied.....</i>	<i>17</i>
2.7.5 <i>Zaans Buiten .....</i>	<i>18</i>
2.8 Reacties van jongeren.....	18
2.9 Overige resultaten .....	18
<b>Bijlage 1: Cijfers informele consultatieronde.....</b>	<b>20</b>

# 1. Procesverslag informele consultatie

## 1.1 Inleiding

De gemeente Zaanstad is net als iedere gemeente verplicht een Omgevingsvisie te hebben. Hieraan wordt al een aantal jaren gewerkt. Studies, onderzoeken, trends, besluiten op Rijks- en Provincieniveau, ontwikkelingen bij buurgemeenten en meer vormen de basis van de Omgevingsvisie voor Zaanstad. De Omgevingsvisie bestaat uit een koepelverhaal en uit (vijf) deelvisies. Participatie is zowel verplicht onderdeel vanuit de Omgevingswet, maar wordt ook onderschreven door de gemeente Zaanstad als belangrijk onderdeel van de Omgevingsvisie. Tenslotte gaat het om de toekomst van de mensen die in Zaanstad wonen, werken, recreëren en op andere manieren gebruik maken van de fysieke ruimte.

### Scope van dit verslag

Dit verslag gaat over de participatie (informele consultatie) die tot de zomer van 2022 is uitgevoerd, en zijn beslag krijgt in de Omgevingsvisie van Zaanstad. Over de participatie in fase 1 en 2 (die tussen 2018 en begin 2020 heeft plaatsgevonden) treedt dit verslag niet in detail, aangezien hier uitvoerige andere verslagen van bestaan en de auteur van dit verslag niet zelf bij deze fases is geweest. In dit verslag ligt de nadruk op de informele consultatie die heeft plaatsgevonden in het tweede kwartaal van 2022.

## 1.2 Vertrekpunten van de informele consultatie

Het participatietraject om tot een Omgevingsvisie 2040 te komen startte niet op een blanco pagina. Veel wist men al en zelfs voor 2018. Die informatie komt uit analyses en verkenningen. De zes opgaven, voortvloeiend uit de trendstudie van Platform31, vormden het vertrekpunt voor de participatie. Daarnaast zijn er onder meer de Provinciale Omgevingsvisie en de Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam die mede de kaders bepalen van onze participatie. Tot slot zijn er de uitkomsten van MAAK Zaanstad die al heldere contouren opleveren voor een aantal gebieden binnen Zaanstad, die ook een plek moeten krijgen in de visie. En zijn er andere (gebieds)visies, zoals de recent vastgestelde maatschappelijke visie, de economische visie (in wording), de mobiliteitsvisie, om rekening mee te houden.

Stakeholders in Zaanstad hebben de afgelopen jaren op verschillende manieren hun stem laten horen in participatietrajecten. Denk aan de MAAK-gebieden en de Zaanse Geluiden, de cultuurvisie en veel meer. De uitkomsten hiervan – voor zover ze betrekking hebben op de (verre) toekomst - zijn meegenomen in de Omgevingsvisie. Onderzoek uit 2018 (Zaanstad volgens Zaankanters: een goede start van de Omgevingsvisie, van de gemeente Zaanstad) naar de participatietrajecten van de jaren daarvoor geeft een goed beeld van de thema's waarover is gesproken en de vorm die hiervoor is gebruikt. En daarna zijn er natuurlijk nog veel meer participatietrajecten geweest, zoals in MAAK-Noord, in de APS-vorm.

Dat onderzoek uit 2018 liet een aantal blinde vlekken zien, bijvoorbeeld ten aanzien van bevolkingsgroepen en onderwerpen. Tot dan toe hadden jongeren en mensen met een etnische achtergrond maar mondjesmaat inbreng gehad in de participatie. Qua thema's is er vooral gesproken over onderwerpen die raken aan verstedelijking en economie, maar bijvoorbeeld nauwelijks over duurzaamheid,

veiligheid en gezondheid. De gemeenteraad sprak de wens uit hier in de participatie voor de Omgevingsvisie extra aandacht voor te hebben.

### 1.2.1 Participatie in de fases 1 en 2: dromen en scenario's en sturingsfilosofie

#### Doel fase 1

De eerste fase van de Omgevingsvisie is gericht op het verkennen en verbinden. Wat weten en hebben we al en wat zien we op ons afkomen. Er is onder meer een beleidsinventarisatie gedaan en een trendstudie uitgevoerd. De [resultaten van deze fase](#) zijn te vinden op de website. Er heeft tijdens deze fase geen externe participatie plaatsgevonden.

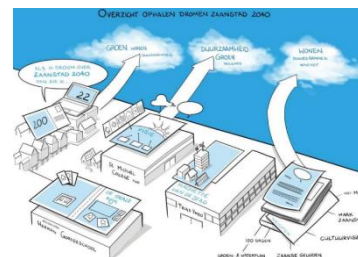
#### Doel fase 2

Fase 2 stond in het teken van participatie, waarbij we bij verschillende partijen toekomstdromen (en nachtmerries) wilden ophalen. De dromen zouden input voor de toekomstscenario's vormen, die inzicht zouden bieden in toekomstige ontwikkelingen en effecten op de opgaven. De scenario's en dromen zijn de bouwstenen om tot een afgewogen visie voor Zaanstad in 2040 te komen en keuzes te maken over de rol van de overheid (sturingsfilosofie). Het ophalen van dromen en nachtmerries gebeurde door middel van kaarten, die men kon invullen op diverse plaatsen in de stad (zoals buurthuizen, het stadhuis, enz.).

Tijdens het tweede tijdens deze fase, het spoor scenario's, werd het toekomstbeeld meer ingekaderd en toegespitst, maar dit was nog steeds verkennend. In die zin zou je kunnen spreken van 'geleide dromen'. Via een dilemmaspel een eerste peiling gedaan naar het belang dat inwoners hechten aan de zes opgaven. Dit dilemmaspel bevatte allerlei uitersten en sprak daardoor vooral jongeren aan.

In het voorjaar van 2019 zijn interne stakeholders, ketenpartners en een kleine groep toonaangevende Zaanse kanters uit de culturele sector, onderwijs en bedrijfsleven betrokken geweest bij de scenarioworkshops. In het voorjaar van 2020 zijn er nog een aantal participatietrajecten in gang gezet ten behoeve van het spoor scenario's. Zo is er een Zaanstad-brede enquête uitgezet bij het Zaanstad panel om inzicht te krijgen in hoe Zaanse kanters hun leefomgeving waarderen. In aanvulling hierop zijn er interviews gevoerd met collega's die in Zaanstad woonachtig zijn en ook graag over deze onderwerpen mee wilden spreken.

Het doel van dit deel van het participatietraject was om inzicht te krijgen in de wensen die inwoners voor de toekomst hebben en welk belang ze hechtten aan zaken. In totaal hebben we hiermee zo'n 1200 bewoners bereikt, waarvan een kwart jonger dan 25 jaar. Belangrijke resultaten van fase 2 zijn de ruimtelijke kernkwaliteiten, afwegingsprincipes en sturingsfilosofie. Dit zijn bouwstenen voor de visie. Dit traject is voortijdig gestopt door de coronamaatregelen. De interviews die zijn gevoerd geven niet genoeg input om concrete conclusies uit te trekken. Wel hebben de gesprekken met de ketenpartners doorgang gevonden.



De [rapportage van de participatieopbrengst](#) van deze fase is te vinden op de website. Het document heet: Dromen over Zaanstad 2040 Participatie Omgevingsvisie.

## 1.3 Participatie fase 3, de informele externe consultatie

### 1.3.1 Voorafgaand een verkenning en informeren bestuur

Voorafgaand aan deze consultatie heeft een verkenning plaatsgevonden over: waar staan we nu qua participatie, welke partijen zijn voldoende aangehaakt en in welke stakeholders/partners moeten we meer energie steken? In het licht van haalbaarheid ambtelijke inzet en gewenste vaststellingsmoment (toen: eind 2022), en rekening houdend met participatiemoeheid van bewoners en andere stakeholders. Er is gesproken met collega's van de MAAK.Zaanstad gebieden, het kernteam Omgevingsvisie en het team Communicatie. En daarnaast met alle collega's die via via genoemd werden. Daarnaast heeft onderzoek plaatsgevonden en zijn daarbij alle eerdere verslagen en onderzoeken met betrekking tot de eerste participatie gelezen. Het participatieplan dat hieruit voortkwam is opgeslagen onder de titel [Participatieplan Omgevingsvisie voor fase 3](#). participatieplan is 'besproken met de portefeuillehouder, en op basis van dit gesprek aangepast en vastgesteld' door het kernteam Omgevingsvisie.

De meest in het oog springende adviezen uit dit participatieplan waren:

- Tijdens de informele externe consultatieronde extra inzetten op: inwoners en maatschappelijke partners in de stad, op deelvisieniveau.
- Het niveau van participatie is informeren (wat is die Omgevingsvisie, hoe kun je je mening geven, wanneer is de formele inspraak en wat betekent dat) en consulteren (zo denken wij erover, deelt u die mening? Heet u zelf ideeën waar.... zou kunnen?).
- We sturen geen teksten maar organiseren gesprekken aan de hand van beeldmateriaal.
- Ketenpartners zijn en blijven goed aangehaakt.
- We vragen experts om advies.
- Buurgemeenten en andere overheden zijn belangrijke partners die we via de ambtelijke route consulteren over de concepten.

De uitgangspunten uit het participatieplan zijn na verwerking van de opmerkingen gedeeld met het college en de gemeenteraad met een [presentatie](#) op 19 april. Met deze presentatie werd de gemeenteraad tevens meegenomen in het voorgenomen informele consultatietraject, met de voorgenomen participatiemiddelen. De gemeenteraad gaf de wens mee dat er bij de informele consultatieronde nadrukkelijk aandacht moest zijn voor het betrekken van jongeren en een brede afspiegeling van de (overige) Zaanse samenleving.

### 1.3.2 De opzet van de informele consultatiefase

In fase 3 zijn we in de deelgebieden over majeure opgaven uit de deelvisies en het koepelverhaal in gesprek gegaan. Met de stad, onze partners, professionals en omliggende gemeenten. Het oorspronkelijke idee was om dit te doen in de vorm van gebieds- en themagerichte toekomstwerkplaatsen, maar deze hebben door de coronamaatregelen niet plaats kunnen vinden. De plannen zijn dus in 2022 aangepast en voorgelegd aan het bestuur.

De impact van de coronamaatregelen was dat fysieke bijeenkomsten niet mogelijk waren. Toen waren we (en ook de samenleving) nog onvoldoende ingespeeld op grootschaligere online-bijeenkomsten, zoals webinars. Daarom is de participatie tijdelijk on hold gezet. In maart 2020 kon niemand voorspellen dat de coronamaatregelen hun beslag en impact zouden hebben tot twee jaar erna.

Op verzoek van de gemeenteraad heeft de gemeentelijke organisatie in de tijd tussen 2020 en 2022 niet stilgezeten. Op basis van de bouwstenen die er lagen en de uitgevoerde (trend)studies is men doorgedaan met de ontwikkeling van de Omgevingsvisie Zaanstad 2040. Als input vanuit de samenleving is gebruikgemaakt van lopende of eerder uitgevoerde participatietrajecten, zoals die plaatsvonden in de MAAK-Zaanstad gebieden (in de diverse APS-trajecten). Begin 2022 is onderzocht waar er

nog lacunes waren in de participatie Omgevingsvisie en hoe we de samenleving nog wilden en konden betrekken. Dit heeft geleid tot het startschot van de zgn. ‘informele externe consultatie’, van april tot en met juni 2022.

### 1.3.3 De informele externe consultatie: inhoudelijk

Het hoofddoel van deze participatieronde is gedeeld met college en gemeenteraad: ‘om bewoners, maatschappelijke partners, ketenpartners, buurgemeenten en andere belanghebbenden te informeren over wat de Omgevingsvisie is en over de hoofdlijnen van de concept-(deel)visie(s), en hen te consulteren over de geschetste keuzes.’

Er is gekozen voor de participatieniveaus informereren en consulteren, gezien de vele input die al opgehaald is, het abstractieniveau van het onderwerp en de fase waarin de ontwerp-Omgevingsvisie zich op dat moment bevond.

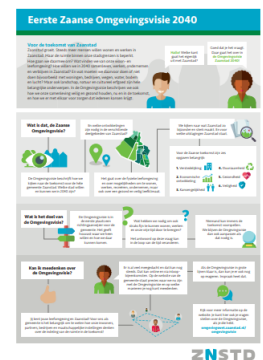
En wat we wilden bereiken was/is:

- Delen van kennis en belangen;
- Een zorgvuldig afwegingsproces;
- Partnerschap in de uitvoering.

Naast de al lopende gesprekken met de ketenpartners en buurgemeenten is in deze fase extra ingezet op gesprekken met bewoners, maatschappelijke partners en experts.

Deze **communicatiemiddelen** zijn ingezet om (extern) te informeren over de Omgevingsvisie en de participatiemogelijkheden:

- [Website](#)
- Reactiemogelijkheid op website via mail. Uitnodiging om vragen via dit mail-adres te stellen en vragen beantwoord;
- [Infographic](#) (te vinden op de website);
- Flyers van de infographic (uitgedeeld en o.a. bij de balies in de hal van het gemeentehuis gelegd, en roll-up banner (ligt in magazijn 31) ----->
- [Video's](#) over wat er *in concept* staat in de Omgevingsvisie, en in de deelvisies. De video's staan op de websites zijn verspreid via o.a. uitnodigingen aan maatschappelijke partners en op andere manieren;
- Krant, eigen gemeentepagina, [interview in NH-dagblad](#);
- Berichten/uitnodigingen in digitale nieuwsbrief maatschappelijke partners;
- Berichten/uitnodigingen in digitale nieuwsbrief gemeente (breed);
- Social media-berichten (Facebook, Instagram, Twitter), plus (postcode)gerichte advertenties. Ook ‘gebruikgemaakt’ van sociale netwerken van collega’s, wijkmanagers en raadsleden;
- Zaanlink (intern social kanaal). Om collega’s te informeren maar ook (via) hen als bewoners te informeren;
- Interviews met ondernemers of andere mensen uit Zaanstad, die ‘toekomstgericht bezig zijn). Geplaatst op website, in de krant en als ‘teaser’ bij nieuwsberichten. Bijvoorbeeld: [Hoe ziet Léon Hamming het Zaanstad van de toekomst?](#)
- [Introductievideo in samenwerking met stichting RAAZ en de stadsdichter](#). Met medewerking van wethouder, raadslid en commissielid.



Er is ingezet op een aantal grotere **participatiemiddelen**:

1. Stadsbrede enquête, zowel onder Zaanpanel als breed online uitgezet.
2. Stadsgesprekken (met bewoners), met aandacht voor input van jongeren en vanuit een diversiteit van bewoners (en hun culturele achtergrond, leeftijd, woonplek, etc.).

3. Werksessies met maatschappelijke partners.
4. Inloopmogelijkheden.
5. Interviews met experts.
6. Een breed afsluitend debat.

#### 1. De stadsbrede enquête

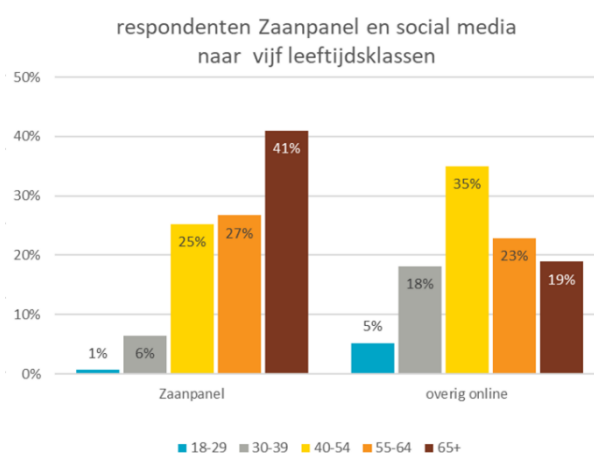
Doel hiervan was om dieptevragen te kunnen laten beantwoorden door een brede doelgroep Zaankanters. Dit konden naast bewoners ook maatschappelijke partners zijn. Om dit te bereiken hebben we naast het Zaanpanel de link naar het online onderzoek heel breed verspreid: via website, socials, krant maar ook via uitnodigingen die parallel verstuurd werden naar maatschappelijke partners voor de werksessies (ad 3) en intern via Zaanlink. Er waren 2050 respondenten (verhouding 1500 Zaanpanel, 500 overig) en dankzij de dieptevragen heeft dit onderzoek volgens onze afdeling Statistiek en Onderzoek: “voor de verdere totstandkoming van de Omgevingsvisie waardevolle informatie van een betrokken groep inwoners opgeleverd.”



Een aantal bevindingen uit de enquête op hoofdlijnen:

- Bekendheid met de O-visie op dat moment: > 50%
- Belangrijkste thema's: een schone en veilige leefomgeving en een gezonde leefomgeving
- Meest belangrijk voor de toekomst (top 3):
  1. genoeg passende woningen voor iedereen
  2. een schone en veilige leefomgeving
  3. een gezonde leefomgeving
- In de dilemma's is klimaatverandering de grootste factor
- 79%: Verminderen van sociale achterstanden in kwetsbare wijken is goed is voor de toekomst van de hele stad.
- 68%: Liever meer woonruimte dan bedrijven.
- 59%: Alleen bijbouwen van woningen als het de kwaliteit van de stad vergroot.

Daarnaast zie je dat er bijvoorbeeld qua leeftijd verschil is qua respondenten via het Zaanpanel, en via overig online.



Onder de deelnemers zijn vijf duurzame bonnen verloot (drie waardebonnen om het huis te verduurzamen en twee vvv-bonnen, voor jongeren).

De [gehele rapportage](#) van de stadsbrede enquête is te vinden op de website.



## 2. De stadsgesprekken

We zijn mensen gaan opzoeken op locaties in alle vijf de deelgebieden. De locaties zijn gekozen in overleg met collega's die de inschatting maakten dat daar veel mensen zouden zijn die iets over de onderwerpen van de deelvisies zouden kunnen zeggen. We hebben voor ieder deelgebied aparte panelen laten maken en die op schildersezels getoond. Op de panelen stonden de zogenaamde 'sleutels', oftewel een aanpak waarbij alle zes de strategische opgaven een boost krijgen.

Doel was om mensen te informeren over de 'majeure keuzes en sleutels die naar voren komen in de deelvisies. En met hen bespreken hoe zij daar tegenaan keken. Daarbij hadden we vragenkaarten: groen voor jongeren en mensen met weinig tijd of interesse (waar woont u, wat is daar aantrekkelijk, wat minder aantrekkelijk, tip voor 2040) en blauw voor mensen die wel wilden meedenken over dilemma's. En deze kaarten waren ook 'op maat gesneden' per deelgebied.



Door de diversiteit aan locaties hebben we verschillende doelgroepen bereikt. Naast wat 'achtergestelde wijken' hebben we bijvoorbeeld gestaan bij de Hornbach in het NZKG, waar je weer een andere doelgroep treft, en zo ook weer bij andere locaties. Om ook de doelgroep jongeren te bereiken hebben we naast de vijf deelgebieden ook bij twee scholen gestaan. Hier hebben we alleen vragen gesteld aan de hand van de groene vragenkaarten.

We wilden niet alleen iets halen, maar ook iets kleins teruggeven. Daarom hebben we bij alle stadsgesprekken verse ijsjes uitgedeeld. Ook hadden we koffie, thee en fruit voor wie dat liever wilde. Onze kraam leverde niet alleen veel aanloop maar ook blije gezichten en op. En met name bij de scholen oogstte dit veel succes → Overall werd er waardering uitgesproken voor het feit dat de gemeente op deze manier de samenleving betreft bij de toekomst.

### Een overall beschouwing

De mensen die we spraken tijdens de stadsgesprekken waren veelal positief over hun leefomgeving. Ze zijn tevreden over hun woning en over het groen in hun leefomgeving. Veel mensen gaven aan dat ze het een pluspunt vonden dat "alles lekker dichtbij is". Uiteraard vinden bewoners her en der iets van: de busluis werd regelmatig genoemd als storende factor, te hard rijden, onoverzichtelijke verkeerssituaties en overlast van jongeren of stankoverlast. Ook veelgehoord is dat men de (fiets)routes in het landelijk gebied onduidelijk aangegeven vindt en dat men de besluitvorming van het Zaanse bestuur uitermate traag vindt, vooral in relatie tot leegstaande panden. Maar wat het meest zorgen baart onder inwoners is de situatie op de woningmarkt. In alle leeftijdscategorieën klinkt de zorg om geschikte woningen. Andere, grote uitdagingen, zoals wateroverlast en dergelijke, leven wel, maar de bevroegde mensen zijn met name bezig met wat er op dit moment gebeurt, en met de woningmarkt.



In alle gebieden zeiden de mensen dat ze het leuk vonden dat de gemeente dit deed, en dat ze het ook heel goed vonden dat de gemeente de bewoners op deze manier opzoekt.

### *Jongeren*

Om ervoor te zorgen dat we ook met jongeren spraken zijn we met de ijscokraam bij twee scholen geweest: het Bertrand Russellcollege en het Regiocollege. Hierdoor zijn we met de ingevulde vragenlijsten op een aandeel van 40% jonger dan 25 jaar gekomen.

Net als veel andere inwoners vinden veel jongeren het ook fijn om in Zaanstad te wonen. Veel gehoord werd, dat ze het lekker rustig vinden in hun wijk, dat er best veel te doen is, alles dichtbij en lekker dichtbij 'de stad' (Amsterdam). Wat ze soms minder aangenaam vinden is overlast van stank of van jongeren. Ook vinden ze dat sommige plekken niet veilig zijn, door te hard rijders of vanwege criminaliteit. Veel jongeren denken ook dat ze in 2040 nog wel zouden kunnen of willen wonen in Zaanstad, mits de woningmarkt stabiliseert. Jongeren die niet wonen in Zaanstad (maar er verblijven voor bijvoorbeeld school) noemen het OV prettig en de fietsroutes. Verder denken ze niet dat ze in Zaanstad zouden willen wonen.

### *3. De werksessies met maatschappelijke partners*

We hebben werksessies in elk deelgebied georganiseerd voor de maatschappelijke partners. In het NZKG is hierin samen opgetrokken met de bijeenkomst voor de Economische visie, en om die reden is ook aangesloten bij een bijeenkomst van de Economische visie in Noord. In Noord is daarnaast aangesloten bij een bijeenkomst van MAAK en het gebiedsteam, voor zowel maatschappelijke partners als bewoners.



Een aantal maatschappelijke partners heeft ons gevraagd om apart een afspraak te maken, omdat ze niet konden op de genoemde data maar wel heel graag wilden meepraten.

### *4. Inloopbijeenkomsten en afsluitende bijeenkomst*

In de deelgebieden zijn inlooptmogelijkheden geweest voor iedereen die meer wilde weten over het deelgebied. En voor geïnteresseerden die nog niet gesproken hadden over de deelvisies is een inloopbijeenkomst geweest met informatie over alle deelgebieden, en afsluitend een presentatie over het koepelverhaal. Voor deze afsluitende bijeenkomst zijn alle maatschappelijke partners uitgenodigd, die eerder ook al voor de werksessies uitgenodigd waren.



## 2. Inhoudelijke opbrengst consultatie

### 2.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is verslag gedaan van de het consultatieproces en de verschillende consultatie-activiteiten. Dit hoofdstuk beschrijft de inhoudelijke opbrengst: de reacties, meningen en ideeën die zijn opgehaald in de consultatie. Deze opbrengst is geordend naar verschillende thema's. Per thema is via een kleur aangegeven via welke bijeenkomst of activiteit de "opbrengst" is opgehaald:

Zwart : Zaanpanel

Rood: stakeholdergesprekken deelgebieden; in Noord inloop-bijeenkomst ism MAAK Noord; in NZKG bijeenkomst ism opstellers Economische Visie

Blauw: Straatgesprekken

Groen: Afsluitende bijeenkomst

### 2.2 Wonen en werken

- Een kleine meerderheid van de respondenten vindt dat de Achtersluispolder vooral ruimte moet blijven bieden aan bedrijven (34% t.o.v. 20%).
- Kleinere bedrijven worden vaak juist als positief gezien, vooral door mensen, die voor een woonwijk met passende bedrijvigheid kiezen.
- In de toelichtingen op de scores blijkt dat men vindt dat woningnood de hoofdfocus moet krijgen, en dat wonen & werken vooral vanwege de kans op overlast gescheiden moeten (blijven).

#### *Gesprek ondernemers NZKG*

- Maak de verhouding tussen economische visie en Omgevingsvisie zo expliciet mogelijk. Hoe grijpen ze op elkaar in en hoe versterken ze elkaar?
- De ontwikkeling van HOV is erg belangrijk om werknemers te binden. Mobiliteit/bereikbaarheid is belangrijk bij de ontwikkeling van de economie.
- Aandacht voor ruimte voor start ups
- Transformatie ASP vraagt een goede en slimme fasering vergt. Het is veel te ambitieus om te denken dat je het gebied in een keer op de schop zou kunnen nemen. Dat geeft ook te lang onzekerheid
- De energietransitie is een belangrijke opgave. Daarbij is de leveringszekerheid van elektriciteit belangrijk maar ook de vraag hoe om te gaan met de onzekerheid in de ontwikkeling van alternatieve bronnen

#### *Gesprek ondernemers Noord*

- De Omgevingsvisie zou een belangrijke bijdrage moeten leveren aan een goede leefomgeving en daarmee aan het economisch vestigingsklimaat: een schone stad (met onderscheidende en aantrekkelijke openbare ruimte), voldoende en diverse voorzieningen (ook horeca!) en aandacht voor goed onderwijs
- Het kaartje met kansengelijkheid roept vragen op. Wat is de waarde hiervan? Meer toelichting nodig.
- Het MKB vormt het hart van de economie van Zaanstad. En het MKB heeft daadwerkelijk binding met het lokale en regionale schaalniveau. Veel meer dan de grote bedrijven. Richt je in de visie dus nadrukkelijk ook op voorwaarden voor gezonde ontwikkeling van het MKB
- In het onderwijs zou beter moeten aansluiten op de behoefte van het bedrijfsleven.

- Maak expliciet wat de kernkwaliteiten van de verschillende bedrijventerreinen zijn, welke bedrijven zitten daar (en waarom, wat hebben ze nodig) en wat voor mensen werken daar. Vanuit die kennis kun je gerichtere bedrijventerreinbeleid gaan voeren.
- Als onder invloed van toename van verstedelijking het aantal inwoners groeit, dan is het belangrijk dat ook het aantal banen meegroeit. Dit betekent dat binnenstedelijk ook ruimte voor bedrijvigheid gevonden moet worden: deels via intensivering op bestaande bedrijventerreinen, deels via transformatie en deel door ruimte voor bedrijvigheid in de bestaande stad.

#### *Stakeholdersgesprek Zaandam Oost*

- het concept "productieve wijken" verder concretiseren: wat het zou kunnen zijn en hoe het kan bijdragen aan de leefkwaliteit van wijken. Voor de corporaties is het ook belangrijk hier inzicht in te hebben om te kunnen beoordelen in hoeverre het ruimte bieden aan dergelijke vormen van productie past bij hun (maatschappelijke) doelen. En het betekent ook iets voor het exploitatiemodel van corporaties.

#### *Bijeenkomst Noord*

- In hoeverre is de opgave "productieve wijken" gericht op mening van wonen en werken reeel? Je loopt toch al snel tegen milieuzones aan. Veel bedrijven in de stad zijn "weggejaagd" naar buiten. Zorg dat je de consequenties van een dergelijke aanpak goed in beeld hebt. Streven van menging is op zich mooi, maar dat zal niet met alle bedrijven kunnen.

## **2.3 Verstedelijking met kwaliteit / evenwichtige en kansrijke wijken**

Bij het geschetste dilemma over impact van extra woningen is de verdeeldheid groot te noemen: 50% van de respondenten kiest voor de kant van optie A (extra woningen goed voor de leefbaarheid) en 50% kiest voor de kant van optie B (leefbaarheid juist onder druk).

(Binnenstedelijke) groenvoorzieningen zijn voor veel bewoners essentieel. Respondenten die voor verdichting kozen, zijn meer voor het mixen van wijken om sociale cohesie te versterken/creëren wat zorgt voor een prettige leefomgeving. De tegenstanders zijn juist vrij stellig dat er simpelweg geen ruimte meer is voor nieuwe woningen en dat een hoge woningdichtheid (op elkaars lip leven) veel belangrijker is.

A:

- Het mixen van typen woningen kan eraan bijdragen om zo verschillende inkomensklassen aan te trekken richting dezelfde wijk.
- Variatie in demografie is belangrijk, zowel in cultureel opzicht als naar leeftijdsgroepen.
- niet ten koste mag gaan van de groenvoorziening
- Ruimte en woningdichtheid zijn belangrijk. Leefruimte is nodig.

B:

- angst voor irritaties door een overvolle wijk
- niet ten koste van groen
- Infrastructuur is ontoereikend
- men (achtergestelde bevolkingsgroepen) verandert toch niet, het maakt niet uit of hoger- en lager opgeleiden door elkaar wonen

#### Stellingen

- Het merendeel (79%) van de respondenten is het eens met de stelling: 'het verminderen van sociale achterstanden in kwetsbare wijken goed is voor de toekomst van de hele stad'.
- Een wat kleiner maar nog steeds groter deel (68%) heeft liever 'meer woonruimte dan bedrijven'.

- Daarnaast is een groot deel (59%) het ook eens met de stelling dat er alleen woningen bijgebouwd mogen worden als het de kwaliteit van de stad vergroot.

#### *Stakeholdersgesprek Zaandam Oost*

- Er lijkt spanning te bestaan tussen verstedelijking/verdichting en ambities voor klimaatadaptatie, vergroening, behoud van cultuurhistorie etc. Stapeling van deze ambities legt druk op het tempo, de aantallen en de betaalbaarheid van nieuwe woningen. De vraag komt op of je in Oost wel moet willen inzetten op wonen, werken én klimaatadaptatie, of is het beter om hier te kiezen?
- Deze ambities op gebiedsniveau en niet op projectniveau uitwerken.
- Met heldere kaders aan de voorkant is het mogelijk voor corpo's om betaalbare kwaliteit te realiseren.
- oog hebben voor toegankelijke voorzieningen (wijkvoorzieningencentra zijn hierin belangrijk en ook scholen)
- Ambities en ontwikkelrichtingen vooral doordenken vanuit het perspectief en de behoefte van de inwoners. Wat hebben de bewoners (en in Oost zijn dat dus de wat armere huishoudens) aan verstedelijking, in hoeverre helpt HOV hen. Dat soort redeneringen (meer groen, betere bereikbaarheid van banen, mogelijkheden voor wooncarrière in de wijk, betere ontmoetingsplekken, betere scholen) moet je expliciet maken.
- Denken in concrete bewonersprofielen kan helpen om ambities en keuzes nog verder aan te scherpen.

#### *Stakeholdersgesprek Midden*

- Denk goed na over de ontsluiting voordat je nieuwe locaties realiseert.
- Het huidige mobiliteitssysteem loopt vast, dus bij verdere groei is het belangrijk om na te denken hoe een mobiliteitstransitie vorm kan krijgen.
- In de dorpen is er op dit moment geen lijnbus, alleen een buurtbus ('de groene koets') met hulp van vrijwilligers. Dat wordt nu door bewoners zelf georganiseerd. OV is ook erg belangrijk voor deelname van ouderen aan de maatschappij.
- Om de stad leefbaar (gezondheid, klimaat, biodiversiteit) te houden zal nieuw groen gelijk moeten opgaan met nieuwe verstedelijking. "Niet drie bomen kappen voor een tijdelijk fietspad". Het is belangrijk om inwoners goed te betrekken bij de ontwikkeling van de openbare ruimte. Het gaat ook om emotionele waarden.
- De wijk(winkel)centra vragen zeker aandacht in dit deelgebied. Er is leegstand, het aanbod is erg schraal en de verschillende voorzieningen liggen ver uit elkaar. Het zou goed zijn om die verschillende deelcentra te verbinden. Door fysieke ingrepen, maar ook door een samenhangend sociaal programma. Als verschillende voorzieningen kunnen worden gecombineerd ontstaat er een breder draagvlak, dat nodig is om de voorzieningen in stand te houden. En dergelijke centra zijn cruciaal als ontmoetingsplekken in de buurt.
- Zonder ruimte voor voorzieningen geen nieuwe woningbouw. Let op: aan de westkant van het station komen nog veel extra woningen. De huidige buurtvoorzieningen in Westervatering zijn daar onvoldoende voor geëquipeerd.
- Er zijn te weinig voorzieningen voor jongeren in Zaandam Nieuw-West
- In Zaandam Centrum dreigen snackbars en belwinkels het straatbeeld te gaan domineren. Dat is erg jammer. Er zou meer gestuurd moeten worden op de kwaliteit van het voorzieningenniveau.

#### *Gesprek Noord*

- In de wijkvoorzieningencentra nadrukkelijk aandacht voor voorzieningen voor ouderen. Voor zowel voorzieningen gericht op zorg, maar ook voor voorzieningen gericht op sociale cohesie (voorkomen eenzaamheid).
- Belang om de leefbaarheid rond de Provincialeweg te verbeteren wordt vaak onderstreept. Weergave op de kaart mag nog wel iets verder worden doorgetrokken
- Het is niet helemaal duidelijk wat met de sleutel Ned Benedictzone wordt bedoeld en tot waar deze sleutel exact loopt.

*Afsluitende bijeenkomst*

- Een bredere opzet naar wijkvoorzieningencentra kan belangrijk zijn voor de sociale opgaven.
- Aanwezigheid van kleinschalig groen heeft belangrijke betekenis voor sociale cohesie in de wijken
- Afschalen Provincialeweg: het gaat hier duidelijk om langere termijn opties, met een blik op mobiliteit in de toekomst en op de schaal van de hele stad. Denk na hoe je dit gefaseerd kunt doen.
- Veel fietsroutes lopen nu vaak niet logisch en aansluitingen zijn niet goed 'vindbaar/herkenbaar'. Je moet hier wonen om ze te kunnen weten.
- Aandacht geven aan vaarroutes.

**2.4 Klimaatverandering / mobiliteitstransitie**

Vier op de vijf respondenten vindt dat er nu meer ruimte moet worden vrijgemaakt om de negatieve gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan of op te vangen.

(Ruim) de helft van de respondenten vindt dat het stimuleren van bewoners hun tuinen te vergroenen en/of dat meer m<sup>2</sup> (groene) openbare ruimte wordt teruggebracht het meest bijdragen aan het opvangen / tegengaan van klimaatverandering. Veel minder heil ziet men in meer bomen en minder auto's (26%), geen extra m<sup>2</sup> in vooroorlogse wijken (22%) of bewoners stimuleren andere vervoersmiddelen dan de auto te gebruiken.

A-urgentie groot:

- Er moet meer ruimte voor binnenstedelijk groen komen, zowel op gemeentelijk (meer groenvoorzieningen) als op particulier niveau (tegelwippen).
- Inwoners zouden meer gestimuleerd moeten worden (door subsidies).

B-geleidelijkheid

- Er is een sterke nadruk op het vergroenen van tuinen.
- meer duidelijkheid nodig over de precieze gevolgen van klimaatverandering
- wantrouwen jegens de wetenschap en politiek
- meer vertrouwen heeft in investeren in technische innovatie dan in het vrijspelen van ruimte.

De meningen zijn verdeeld bij de twee stellingen over zorgen over klimaatverandering en over voldoende ruimte, groen en speelplekken in plaats van voor de auto.

Wie is verantwoordelijk voor verduurzaming (herhaalvraag)

Het meest opvallende verschil is dan anno 2022 de verantwoordelijke rol van de lokale overheid in de ogen van de respondenten (83% in 2022 tegen 75% in 2018) groter is.

Bij alle andere 'actoren' is er juist een afname te zien.

*Stakeholdersgesprek Zaandam Oost*

- Om mobiliteitstransitie te stimuleren moet niet alleen aan OV worden gedacht, maar ook aan de auto. Door het anders organiseren van bijvoorbeeld parkeren/autotoegankelijkheid, kan ruimte worden bespaard en wordt OV nog aantrekkelijker. Je zou bijvoorbeeld parkeren centraler kunnen organiseren in hubs aan de rand van een gebied/stad en het gebied/stad zelf autovrij/autoluw maken. Daarin zou de gemeente best wat dwingender keuzes kunnen maken. Dergelijke mobiliteitshubs zouden ook kunnen worden ontwikkeld tot ontmoetingsplekken.
- Zoek naar combi van ruimte-mobiliteit-ontmoeten. De toenemende kosten van de auto zouden kunnen helpen in de transitie.
- Maar het is wel belangrijk om mobiliteit te blijven bekijken op het niveau van de gehele stad en de gehele mobiliteitsketen.

*Stakeholdersgesprek Midden*

- Hou rekening met de gebieden die kwetsbaar zijn bij klimaatverandering (vanwege hitte of wateroverlast), zorg voor voldoende ruimte voor groen.
- Zou het mogelijk zijn om meer ruimte voor groen te maken door het parkeren anders te organiseren?
- De Provincialeweg is nu meer een snelweg. Opwaarderen tot groene stadsstraat is ingewikkeld. Dat vraagt maatregelen in de hele stad. Maar de huidige situatie is ook niet volhoudbaar. Verdere stedelijke ontwikkeling gaat er toe leiden dat het verkeer er nog meer vast komt te staan. Het is goed om de ambitie voor de Provincialeweg op te nemen en deze verder uit te werken, als onderdeel van de totale mobiliteitstransitie in Zaanstad. Dat zal niet van vandaag op morgen zijn gerealiseerd maar het vraagt wel dat we daar nu mee aan de slag gaan.

## 2.5 Duurzaamheid / Energietransitie

- Bij de helft van de respondenten is het volle koers vooruit, de andere helft is meer afwachtend. Tegen de helft (48%) van de respondenten vindt dat er nu vol moet worden ingezet op de energietransitie, ook al moeten maatregelen weer worden aangepast. Ook hier zien we een groot verschil tussen lager opgeleiden, hiervan kiest 68% voor optie B, en van de hoger opgeleiden kiest 45% optie B.
- Iets meer dan de helft (52%) vindt dat er eerst meer duidelijkheid over de energietransitie moet zijn voordat we maatregelen nemen, omdat deze mogelijk later toch weer anders blijken te moeten.

*Gesprek Noord:*

- Netcongestie is blijkbaar een belangrijk probleem. Maar hoe los je dat op? Dat kan bijvoorbeeld door de vraag te verminderen (door energiebesparing (isolatie, duurzamere productie) en door de energievoorziening wellicht anders (kleinschaliger en duurzamer te organiseren)

*Gesprek ondernemers Noord*

- De ambitie voor duurzaamheid in de gemeente is natuurlijk prima, maar maak concreet wat je er onder verstaat en stel heldere ambities.

## 2.6 Buitengebied en de stad

Tweederde van de ondervraagde inwoners kiest voor de linkerkant van het dilemma over het buitengebied: dit moet vooral beter beschermd worden voor dieren en planten (biodiversiteit). Wel zien we dat 65+ers vaker voorstander zijn van recreatie en dat respondenten tot 50 jaar juist opvallend vaker kiezen voor bescherming voor dieren en planten.

- bevreesd voor het verdwijnen van natuurgebied en natuurwaarden als gevolg van (toenemende) recreatie in die gebieden.
- 'En-én' in plaats van 'óf-óf'. Men wil de natuur behouden én er kunnen verblijven. Versterk de natuur om zo toch recreatie mogelijk te kunnen maken.
- Een derde van de inwoners (32%) vindt juist dat er meer ruimte in het buitengebied moet komen om te kunnen recreëren. Beide opties vindt men belangrijk, zoek naar een middenweg

*Stakeholdersgesprek Zaans Buiten:*

- **waterkwaliteit** in de ontwikkeling een belangrijke plek te geven. Die lijken op gespannen voet te staan met de opgaven uit de Kaderrichtlijn Water. Daarbij lijken kwel, waterinlaat en

vermesting een belangrijke rol te spelen. Dergelijke aspecten zullen in de gebiedsprocessen per polder een plek moeten krijgen.

- In sommige polders (zoals Guisveld) gaat het beter met de **weidevogelstand**, in andere (zoals Assendelft) is het juist slecht gesteld.
- Het is nog zeker niet duidelijk hoe de **stikstofmaatregelen** vorm krijgen en zullen uitpakken. En als er een lagere exploitatiedichtheid van agrarische bedrijven wordt gerealiseerd, dit zal leiden tot meer nevenactiviteiten.
- Het is belangrijk om bij het realiseren van ommetjes niet alleen te kijken naar het buitengebied, grenzend aan het stedelijk gebied, maar juist ook naar het stedelijk gebied bestaande groenzones te verbinden met het groen in het landelijk gebied.
- Voor het draagvlak voor het landelijk gebied zijn goede mogelijkheden voor groenbeleving van groot belang.
- De grote afstanden die met de elektrische fiets kunnen worden afgelegd, maken dat “het recreatieve grid” uitgebreid moet worden.
- woon-werk en recreatief te veel als concurrent gezien
- woningbehoefte in de dorpen langs Zaans Buiten: niet alleen kijken naar kwantitatieve opgaven maar juist ook naar kwalitatieve doelen. Wat voor stad willen we zijn? Aan de voorkant ambities en opgaven goed met elkaar af te stemmen.

#### *Stakeholdergesprek Midden:*

- De relatie van West met het landelijk gebied kan sterk verbeterd worden. Westerwatering heeft een ‘harde’ grens, maar is ook heet en stenig. Niet alleen door te zoeken naar mogelijkheden om (met inachtneming van kwetsbare natuurwaarden) het gebied in te trekken. Dat zou per gebied op maat moeten worden bekeken. Maar de relatie kan ook worden verbeterd door het landelijk gebied meer “de wijk” in te trekken.
- Zorg voor groen in de wijk dat aansluit op het landelijk gebied, hiervoor zijn ideeën in Molenpark en Eline Veereplantsoen.
- In de uitwerking van Westzijderzoom is het belangrijk dat verbindingen zowel betekenis hebben voor groen, water en recreatie. Voor vergroening zou het ook mooi zijn als er meer ruimte komt voor moestuinen. Dat biedt een bijdrage aan klimaatproblemen en draagt bij aan sociale cohesie. Dit hoeven geen grote complexen te zijn, maar zou heel kleinschalig kunnen worden georganiseerd.
- Waarom kan er geen wandelroute door het Westzijderveld komen?
- De Zaan zou een veel prominentere rol in Zaanstad moeten spelen. Zou een promenade kunnen worden.

#### *Gesprek Noord*

- Belangrijk om de kwaliteiten van de Zaan in de Omgevingsvisie te benoemen. Heb daarbij ook expliciet aandacht voor het belang van waterrecreatie op de Zaan.

#### *Afsluitende bijeenkomst*

- *Probeer het groene buitengebied meer de stad ‘in te trekken’, bv via waterlopen of fiets/wandelroutes*



## 2.7 Reacties over deelgebieden

### 2.7.1 Zaandam Oost

Mensen vinden vooral de ligging - dichtbij voorzieningen en de stad – aantrekkelijk. Verder noemen ze: goede woning, prettige woonomgeving en sociale contacten.

Verbeterpunten: te eenzijdige bewoning, rommel en overlast op straat, te hard rijden auto's, behoefte aan meer speelvoorzieningen en voorzieningen die sociale contacten (kunnen) bevorderen.

Specifieke gespreksonderwerpen waren verstedelijking en openbaar vervoer/HOV. Meer verstedelijking vindt het merendeel van de mensen op zich logisch, want er is grote woningnood, maar dan wel meer gemengd wonen, goed in balans met de kwaliteit van de woonomgeving, met goede voorzieningen en aandacht voor verkeersveiligheid van fietsers. Meer aandacht voor openbaar vervoer, zoals een nieuwe HOV lijn, vinden veel respondenten een goede zaak.

### 2.7.2 Zaanstad Noord

Vooraf het dorpse karakter, de sociale contacten, de rust, het groen en water worden genoemd als aantrekkelijk.

Een deel van de respondenten ziet geen directe verbeterpunten. Anderen noemen als minpunten: verkeer(s-onveiligheid), parkeren, hangjongeren, scholen te ver weg.

Tips voor de toekomst: belang van dóórtrekken A8-A9, meer woningen voor jongeren en senioren, maar ook aandacht voor voldoende groen.

### 2.7.3 Zaans Midden

Uit de reacties blijkt dat veel mensen tevreden zijn over hun woonomgeving: dichtbij de stad; groen en natuur in de buurt; rustige, veilig en nette buurt.

Minder tevreden zijn sommigen over de busbrug (liever dicht of juist open), de wat eenzijdige opbouw met hoofdzakelijk eengezinswoningen en weinig doorstroombmogelijkheden voor ouderen en jongeren.

Specifieke vragen werden gesteld over wateroverlast en hittestress en de wijkwinkelcentra. In Westervatering en Oud-Koog is wel sprake geweest van wateroverlast. Aan de westkant is relatief veel groen. Mensen zouden ook zelf hun tuin groener kunnen houden. Volgens sommigen zouden die wel wat levendige en bruisender mogen, met b.v. ook horeca en zitjes.

Tips voor de toekomst: vooral meer woningen voor jongeren en ouderen worden genoemd. Daarnaast: verbeteren van de verkeerveiligheid op de rondweg; werkplekken; leukere wandelroutes in de natuur.

### 2.7.4 Noordzeekanaalgebied

Het merendeel van de respondenten is winkelend publiek, afkomstig uit heel Zaanstad. Mensen werd hun mening gevraagd over diverse onderwerpen.

Men vindt woningbouw in het NZKG op zich een goed idee, gelet op het grote tekort. Over meer bedrijvigheid in de stad zijn de meningen verdeeld.

Meer groen in het NZKG is ook niet verkeerd. Uit de antwoorden blijkt dat men groen in de stad waardeert en belangrijk vindt. De meningen over de eigen verantwoordelijkheid voor behoud van groen (tuinen!) zijn verdeeld.

Tips voor de toekomst: meer woningen bouwen is nodig, maar let op de kwaliteit en betaalbaarheid en goede voorzieningen (zoals winkels, fietspaden, sport).

### 2.7.5 Zaans Buiten

Het merendeel van de mensen die we bij station W'veer spraken komt regelmatig in het landelijk gebied, vooral om er te recreëren, wandelend of fietsend.

Tips die me meekregen: in het gebied is verder weinig te doen; vooral voor de jeugd aantrekkelijker maken, maar wel aandacht en respect voor natuur en biodiversiteit.

## 2.8 Reacties van jongeren

### Wat is aantrekkelijk?

MBO: Een mix aan antwoorden. Lekker rustig, gezellige winkels, natuur, contact met familie en vrienden in de buurt, alles dichtbij.

VO: Veel vinden het prima zoals het is. Verbeterpunten: opvallend veel opmerkingen gaan over weinig te doen, hangjongeren, gevoel van onveiligheid, overlast.

### Wat moet verbeterd?

MBO: een aantal heeft geen klachten; anderen noemen: verdwijnen winkels, luchtkwaliteit, overlast afval/vuil, geur, en fabrieken, rommelig, te weinig woningen en parkeerplekken, weinig te doen voor jongeren, mentaliteit omgang tussen bewoners

### Woon je zelf nog in Zaanstad in 2040?

(niet door iedereen ingevuld)

- Van de Zaanse MBO-scholieren van het Regiocollege zegt de helft in Zaanstad te willen blijven
- Van de VO-scholieren van het Bertrand Russel verwacht het merendeel in Zaanstad te blijven wonen.
- 

## 2.9 Overige resultaten

### Uit Zaanpanel:

Belangrijke thema's voor de toekomst:

De respondenten noemden vooral:

- Een schone, veilige en gezonde leefomgeving
- Goede bereikbaarheid met fiets en ov belangrijker (36%) dan bereikbaarheid met de auto (20%)

### "Stelt u zich voor dat het 2040 is. Wat is dan het meest veranderd in Zaanstad?"

Eenzijds zijn er relatief veel deelnemers die hun verwachtingen uiten over hoe de gemeente er in 2040 uit moet zien in de vorm van: minder auto's, een duurzame stad, veel groen, etc. Anderzijds klinkt ook bij veel deelnemers pessimisme door: onbereikbaarheid en onbetaalbaarheid van de stad, wantrouwen jegens de competenties van de (lokale) overheid, en overall een negatieve inschatting van de toekomst. In hun antwoorden lijken ze te berusten in huidige processen, zoals de krapte op de huizenmarkt, het uitblijven van een tweede ontsluiting Westervatering, torenhoge energieprijzen en een dalende koopkracht. Verder heerst bij sommigen van hen een sterk gevoel dat de identiteit van de Zaanse kant onder druk zal komen te staan, doordat de stad Zaandam de kleinere dorpskernen steeds meer opslokt.

**Uit stakeholdergesprekken/veegsessie:**

- Veel waardering bij de aanwezigen voor de hoofdlijnen van de visie en de wijze waarop hierover met de samenleving wordt gesproken (*stakeholdersgesprek Midden*)
- Tijdens de formele inspraak ook informatie/omloop bijeenkomst(en) organiseren (*gesprek Noord*)
- Soortgelijk reactie kwam ook uit de *veegsessie*.
- Het is natuurlijk belangrijk dat de gemeente een toekomstvisie maakt, maar dan moet er binnen de gemeentelijke organisatie capaciteit beschikbaar zijn om de visie verder te brengen. Omdat moment leidt beperkte ambtelijke capaciteit er toe dat initiatieven niet of langzaam in behandeling worden genomen (*gesprek Noord*)
- Veel van de (toekomstige) ontwikkelingen en urgenties spelen al. Het is belangrijk om daar dan ook nu al op in te spelen en niet te wachten tot 2040 (*gesprek Noord*)
- Zorg dat nieuwe ontwikkelingen aansluiten op wat er al is. Zoek naar onderlinge connecties (*veegsessie*)
- Een deel van de verhalen worden al jaren verteld, maar het lijkt of er geen vooruitgang wordt geboekt. Hoe gaan we nu echt zorgen dat er met de ambities van de Omgevingsvisie echt stappen worden gezet. Zorg dus voor een concrete uitvoeringsparagraaf die richting geeft aan het realiseren van de ambities (*gesprek ondernemers Noord*)
- Richt in de Omgevingsvisie vooral ook op de jongeren als doelgroep, hoe kom je met de visie tegemoet aan hun toekomst: voldoende woningen, goede leefkwaliteit, scholing en banen (*Gesprek ondernemers Noord*)
- Het zou goed zijn als de Omgevingswet ook daadwerkelijk zou zorgen voor een vermindering van de regeldruk (*gesprek ondernemers Noord*)
- In hoeverre zit er een volgtijdelijkheid tussen economische visie en Omgevingsvisie? Moet de Omgevingsvisie als kader niet worden vastgesteld voordat de economische visie kan worden vastgesteld? (*gesprekken met ondernemers Noord en NZKG*)
- De ambities zoals die nu vanuit de Omgevingsvisie naar voren komen zijn mooi, maar roepen wel de vraag op of het allemaal zal passen. Daarbij is het belangrijk om opgave integraal op te pakken. Dus als er nieuwe woningen worden gerealiseerd moeten daarbij direct ook de groene omgeving en aanvullende voorzieningen worden meegenomen. Dat zou aan de voorkant geregeld moeten worden. En daarbij is samenspraak met inwoners en bedrijven erg belangrijk. Voor nieuwe ontwikkelingen zou dat het uitgangspunt moeten zijn (*stakeholdersgesprek Midden*)
- Waar gaat het pijn doen? De ambities vragen om keuzes maken, maar zeker ook om slimme combinaties (*veegsessie*)

## Bijlage 1: Cijfers informele consultatieronde

### Cijfers van de:

1. Stadsbrede enquête
2. Stadsgesprekken met inwoners
3. Werksessies met maatschappelijke partners

#### 1. De stadsbrede enquête

- Aantal deelnemers: 2.050
- Aantal deelnemers Zaanpanel: plm 1.500
- Aantal deelnemers overig online (geworven via website, social media, netwerken en personeel): plm 500
- Relatief oudere doelgroep; maar de overig online behelst wel een wat jongere doelgroep
- Relatief hoger opgeleid
- Verdeling man/vrouw gelijk

#### 2. De stadsgesprekken met inwoners

- a. Gesprekken in de deelgebieden
  - Oost (locatie: parkeerterrein Albert Heijn Vreischgroenstraat)
    - Totaal aantal vragenkaarten: 70
    - <25jr: 7 = 10%
  - West (locatie: winkelcentrum Westerkoog)
    - Totaal aantal vragenkaarten: 42
    - <25jr: 7 = 17%
  - Zaans Buiten (locatie: station Wormerveer)
    - Totaal aantal vragenkaarten: 52
    - <25jr: 25 = 48%
  - Noordzeekanaalgebied (locatie: parkeerplaats Hornbach, Symon Spiersweg)
    - Totaal aantal vragenkaarten: 22
    - <25jr: 2 = 9%
  - Noord (locatie: De Lorzie, voor de ingang van de Plus supermarkt)
    - Totaal aantal vragenkaarten: 58
    - <25jr: 17 = 29%
- b. Gesprekken bij de scholen
  - Regiocollege
    - Totaal aantal vragenkaarten: 75
    - <25: 41 = 55%
  - Bertrand Russellcollege
    - Totaal aantal vragenkaarten: 49
    - >25jr: 49 = 100%
- c. Totaal aantal en verhouding gesprekken: 368
  - >25jr: 148 = 40%
- d. De inloopsessies voor inwoners en maatschappelijke partners:
  - Gehouden in de deelgebieden Oost, West en Zaans Buiten
  - In Noord niet, want de werksessie was naast maatschappelijke partners ook voor bewoners (gecombineerd met MAAK en wijkmanagement)
  - In NZKG niet, omdat daar niet/nauwelijks inwoners wonen
  - 'Veegsessie' voor alle geïnteresseerden in Inntel hotel op 29/6

**3. De werksessies met maatschappelijke partners**

- a. Werksessies in de deelgebieden
  - Oost (locatie: Dirk Prins)
  - West (locatie: De Zeskanter)
  - Zaans Buiten (locatie: de Saense Werkplaats)
  - Noordzeekanaalgebied (locatie: Taets)
  - Noord (locatie: De Lorzie)
  - Noord icm Economische visie (locatie: Floris)
- b. 'Veegsessie' voor alle geïnteresseerden in Inntel hotel op 29/6
- c. Maatwerkgesprekken
- d. Inloopsessies (zie 2d).

## Bijlage 2: Verslagen en publicaties

### Meest relevante documenten

- Het Actieplan Communicatie Omgevingsvisie van 2018
- Dromen over Zaanstad 2040 Participatie Omgevingsvisie (opbrengst participatie fase 2).  
PDF: [dromen over Zaanstad 2040 - participatie omgevingsvisie.pdf](#)
- Zaanstad volgens Zaankanters:
- Handreiking Zaanse Omgevingsvisie
- Het participatieplan Omgevingsvisie voor fase 3
- De rapportage van de enquête (2022)
- Presentaties aan de gemeenteraad